

Hallituksen esitys Eduskunnalle laiksi työttömyysetuuksien rahoituksesta annetun lain 24 §:n muuttamisesta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi työttömyysetuuksien rahoituksesta annettua lakia. Ehdotuksen mukaan niin sanottua siirtymämaksua ei suoritettaisi vuodelta 2000. Siirtymämaksulla on ollut tarkoitus tasoittaa valtion ja työttömyysvakuutusrahaston rahoitusvastuita vuonna 1999 voimaan tulleen työttömyysetuuksien rahoitusuudistuksen vuoksi kahden vuoden määräajan siten, että

rahoitusuudistus olisi siirtymävaiheessa kummallekin taholle kustannusneutraali.

Esitys liittyy valtion talousarvioesitykseen vuodelle 2001 ja on tarkoitus käsitellä sen yhteydessä.

Ehdotettu laki on tarkoitettu tulemaan voimaan mahdollisimman pian sen jälkeen, kun se on hyväksytty ja vahvistettu.

PERUSTELUT

1. Nykytila ja ehdotetut muutokset

Työttömyysetuuksien rahoitusta koskeva lainsäädäntö uudistettiin vuoden 1999 alusta työttömyysetuuksien rahoituksesta annetulla lailla (555/1998). Laissa ja siihen liittyvässä muussa lainsäädännössä määritellään rahoitusvastuut siten, että valtio vastaa perusturvaksi katsottavasta osuudesta työttömyysetuuksien rahoitusta ja uudistuksen yhteydessä perustettu työttömyysvakuutusrahasto vastaa lisävakuutukseksi katsottavien ansioon suhteutettujen osuuksien rahoituksesta rahastoon kerättävillä pakollisilla palkkaperusteisilla työttömyysvakuutusmaksuilla ja niiden sijoitustoiminnan tuotolla ja tarvittaessa lainanotolla.

Uudistus perustui työmarkkinain keskusjärjestöjen 18.11.1997 tekemään niin sanottuun puskurisopimukseen. Siinä sovittiin toimenpiteistä, joilla vaikutetaan niihin mahdollisiin taloudellisiin sopeutumistarpeisiin, joita Suomen osallistuminen Euroopan talous- ja rahaliittoon toisi. Tässä sopimuksessa todettiin muun muassa, että valtion ja työmarkkinain keskusjärjestöjen kesken neuvotellaan

vuosittain rahoitusrakenteessa vuoden 1999 alusta toteutettavista muutoksista aiheutuvien kustannussiirtymien kompensoinnista, kunnes valtion ja Työttömyyskassojen keskuskassan välillä on saavutettu pysyvä ratkaisu. Neuvottelumenettelyä pidettiin tarpeellisena, koska vallitsi epävarmuus suunniteltujen muutosten mahdollisesti merkittäivistäkin kustannusvaikutuksista ja sillä haluttiin estää se, että rahoitusuudistuksesta aiheutuisi mitätviä lisärasituksia kummallekaan osapuolelle.

Valmisteltaessa puskurisopimuksessa edellytettyä lainsäädäntöä neuvottelumenettely korvattiin siirtymävaiheen eli vuosien 1999 ja 2000 osalta lain 24 §:ään otetulla säännöksellä siirtymämaksusta. Maksun tarkoituksena on automaattisesti tasoittaa valtion ja työttömyysvakuutusrahaston, joka sanotulla lailla perustettiin Työttömyyskassojen keskuskassan sijaan, rahoitusvastuut siten, että toteutettu rahoitusuudistus olisi kustannusneutraali.

Lainsäädäntöuudistusta koskevan hallituksen esityksen (HE 64/1998) perustelujen

(s.10) mukaan todetaan, että valtioneuvoston hyväksymän Suomen työllisyyspolitiikan toimintasuunnitelman mukaan tavoitteena on, että julkisin varoin rahoitetaan ensisijaisesti vähimmäisturvaa ja työnantajien ja vakuutettujen maksuilla ansiosidonnaista turvaa. Perustelujen (s.11) mukaan tarkoituksena on neuvotella tämän periaatteen toteuttamisesta ja muista rahoituksessa mahdollisesti tarvittavista muutoksista kolmikantaisesti siten, että mahdolliset muutokset ovat toimeenpantavissa vuoden 2001 alusta. Hallituksen esityksessä (s.11) todetaan edelleen, että hallitus lähtee siitä, että valtiolle ei saa syntyä lisäkustannuksia myöskään vuoden 2000 jälkeisissä ratkaisuisissa.

Sosiaali- ja terveysministeriö on kuluvan vuoden kevään aikana neuvotellut työmarkkinain keskusjärjestöjen kanssa rahoitusrakenteeseen mahdollisesti tarvittavista muutoksista. Näistä ei neuvotteluissa syntynyt yksimielisyyttä. Sen sijaan neuvotteluissa todettiin, että rahoitusuudistus on teknisesti toteutunut tähän mennessä rahoitussiirtymien osalta lähes kustannusneutraalisti. Vuoteen 1999 kohdistuvana siirtymämaksuna valtio maksaa työttömyysvakuutusrahastolle 35 miljoonaa markkaa, mikä on ansioturvan noin 9,7 miljardin markan kokonaismenoista vain vajaat 0,4 prosenttia. Vuoden 2000 siirtymämaksua koskevien tämän hetkisten arvioiden mukaan valtio maksaisi työttömyysvakuutusrahastolle noin 65 miljoonaa markkaa. Lopullinen määrä selviää vasta vuoden 2001 keväällä ja saattaa työttömyysrakenteessa tapahtuneiden muutosten ja muun muassa työttömyysvakuutusmaksujen toteutuneiden tuottojen vuoksi poiketa huomattavastikin alaspäin tämän hetkisestä arviosta. Maksunsajana ei myöskään välttämättä ole työttömyysvakuutusrahasto, vaan se voi olla myös valtio.

Edellä esitettyyn viitaten ehdotetaan työttömyysetuuksien rahoituksesta annetun lain 24 §:ää muutettavaksi siten, ettei siirtymämaksua vuodelta 2000 suoritettaisi. Rahoitusuudistus on toteutunut lainsäädännön tavoitteiden mukaisesti ja puskurisopimuksessa edellytetyllä tavalla lähes kustannusneutraalisti vuoden 1998 rahoitustilanteeseen verrattuna. Siirtymämaksun suorittamiselle ei siten ole pykälän alkuperäisen tarkoituksen mukaista tarvetta.

2. Esityksen vaikutukset

Valtion vuoden 2001 talousarvioesitystä keväällä 2000 valmisteltaessa on arvioitu, että valtio maksaisi siirtymämaksuna noin 170 miljoonaa markkaa. Kuten edellä on todettu, siirtymämaksun suuruuden arviointiin liittyy useita epävarmuustekijöitä. Viimeisten arvioiden mukaan siirtymämaksun suuruus olisi 65 miljoonaa markkaa.

3. Asian valmistelu

Esitys on valmisteltu virkatyönä sosiaali- ja terveysministeriössä ja se liittyy valtion vuoden 2001 talousarvioesitykseen. Valmistelun yhteydessä on kuultu työttömyysvakuutusrahastoa ja työmarkkinain keskusjärjestöjen edustajia.

4. Voimaantulo

Laki ehdotetaan tulevaksi voimaan mahdollisimman pian sen jälkeen, kun se on hyväksytty ja vahvistettu.

Edellä esitetyn perusteella annetaan eduskunnan hyväksyttäväksi seuraava lakiehdotus:

Laki

työttömyysetuuksien rahoituksesta annetun lain 24 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan työttömyysetuuksien rahoituksesta 24 päivänä heinäkuuta 1998 annetun lain (555/1998) 24 §:n 1 ja 2 momentti seuraavasti:

24 §

Siirtymämaksu

Valtionosuuden tasapainottamiseksi työttömyysvakuutusrahasto suorittaa valtiolle siirtymämaksun, jolla korvataan arvioidut, 2 luvun mukaisten rahoitusosuuksien voimaantulosta ja palkansaajan työttömyysvakuutusmaksun tuoton jakoperusteiden muutoksesta valtiolle aiheutuvat lisäkustannukset. Siirtymämaksun määrän vahvistaa valtioneuvosto asianomaisen ministeriön esityksestä, jonka tulee pyytää asiasta työttömyysvakuutusrahaston lausunto. Siirtymämaksun määrää vahvistettaessa otetaan huomioon 4 §:n 2 momentissa ja 5 §:n 1 momentissa säädetty-

jen rahoitusosuuksien valtion menoja vähentävä vaikutus sekä 23 §:n mukainen perusturvaan tilitettävä työttömyysvakuutusmaksukertymä. Jos edellä mainituin perustein laskettuna valtion menojen arvioidaan vähentyvän talousarviovuonna, valtioneuvosto vastaavasti vahvistaa siirtymämaksun määrän, joka valtion on suoritettava työttömyysvakuutusrahastolle. Siirtymämaksusta voidaan suorittaa ennakkoa.

Siirtymämaksua maksetaan yhden vuoden ajalta.

 Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 2000.

Helsingissä 6 päivänä lokakuuta 2000

Tasavallan Presidentti

TARJA HALONEN

Sosiaali- ja terveysministeri *Maija Perho*

Laki**työttömyysetuuksien rahoituksesta annetun lain 24 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan työttömyysetuuksien rahoituksesta 24 päivänä heinäkuuta 1998 annetun lain (555/1998) 24 §:n 1 ja 2 momentti seuraavasti:

*Voimassa oleva laki**Ehdotus*

24 §

24 §

*Siirtymämaksu**Siirtymämaksu*

Valtionosuuden tasapainottamiseksi työttömyysvakuutusrahasto suorittaa valtiolle vuosittain siirtymämaksun, jolla korvataan arvioidut, 2 luvun mukaisten rahoitusosuuksien voimaantulosta ja palkansaajan työttömyysvakuutusmaksun tuoton jakoperusteiden muutoksesta valtiolle aiheutuvat lisäkustannukset. Siirtymämaksun määrän vahvistaa valtioneuvosto asianomaisen ministeriön esityksestä, jonka tulee pyytää asiasta työttömyysvakuutusrahaston lausunto. Siirtymämaksun määrää vahvistettaessa otetaan huomioon 4 §:n 2 momentissa ja 5 §:n 1 momentissa säädettyjen rahoitusosuuksien valtion menoja vähentävä vaikutus sekä 23 §:n mukainen perusturvaan tilitettävä työttömyysvakuutusmaksukertymä. Jos edellä mainituin perustein laskettuna valtion menojen arvioidaan vähentyvän talousarviovuonna, valtioneuvosto vastaavasti vahvistaa siirtymämaksun määrän, joka valtion on suoritettava työttömyysvakuutusrahastolle. Siirtymämaksusta voidaan suorittaa ennakkoa.

Siirtymämaksua maksetaan kahden vuoden ajalta.

Valtionosuuden tasapainottamiseksi työttömyysvakuutusrahasto suorittaa valtiolle siirtymämaksun, jolla korvataan arvioidut, 2 luvun mukaisten rahoitusosuuksien voimaantulosta ja palkansaajan työttömyysvakuutusmaksun tuoton jakoperusteiden muutoksesta valtiolle aiheutuvat lisäkustannukset. Siirtymämaksun määrän vahvistaa valtioneuvosto asianomaisen ministeriön esityksestä, jonka tulee pyytää asiasta työttömyysvakuutusrahaston lausunto. Siirtymämaksun määrää vahvistettaessa otetaan huomioon 4 §:n 2 momentissa ja 5 §:n 1 momentissa säädettyjen rahoitusosuuksien valtion menoja vähentävä vaikutus sekä 23 §:n mukainen perusturvaan tilitettävä työttömyysvakuutusmaksukertymä. Jos edellä mainituin perustein laskettuna valtion menojen arvioidaan vähentyvän talousarviovuonna, valtioneuvosto vastaavasti vahvistaa siirtymämaksun määrän, joka valtion on suoritettava työttömyysvakuutusrahastolle. Siirtymämaksusta voidaan suorittaa ennakkoa.

Siirtymämaksua maksetaan yhden vuoden ajalta.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 2000.
